

אסור לפגוע בחופש האקדמי

פרופ' אסא כשר הוא איש אקדמיה רציני ועתיר זכויות. אולם הקודר האתי החדש שניסח הוא בעייתי מאוד ויש לגנוז אותו מכמה סיבות. ראשית, אוניברסיטאות ומכללות הן גופים השייכים באופן רשמי לחברה האזרחית. הן אינן גופים של המדינה. ישראל חייבת השכלה גבוהה לצורכי פיתוח הון אנושי ופיתוח כלכלי, ולכן היא מתקצבת חלף קית את רוב המוסדות הללו. עובדה זו אינה מעניקה לשר החינוך סמכות להתערב בחינוך ברמת ההתנהלות בכיתת הלימוד. ברור לכל אדם שהמניע של השר בנט הוא ניסיון למשטר את הנאמר בכיתות. פרופ' כשר לא היה צריך לשתף פעולה עם היוזמה של בנט ובטח לא בעת הזאת. היה נכון להותיר את העניין לאוניברסיטאות ולמכללות. לחלקן כבר יש קודים שכאלו וזוהי סמכותן הבלעדית.

ההגדרה של "פעילות פוליטית" במסמך היא בעייתית. לפי המסמך, מאמר זה וגילויי דעת נוספים שלי בנושאים אקטואליים, תוך ציון היותי חבר סגל בחוג לפוליטיקה ותקשורת במכללה האקדמית הרסה בירושלים, נחשבים פעילות פוליטית. למעשה, לפי המסמך, כל פעילות שיש בה תמיכה בנושא במחלוקת או הסתייגות היא פעילות פוליטית. בתוך כך המסמך הזה הפך את התרומה לשיח הציבורי של אקדמאים רבים לפעילות פוליטית לא רצויה, שמזמינה סטודנטים שדעותיהם שונות להתחיל לפנות למנגנוני אכיפה ולהתלונן על עצם גילוי הדעת של המרצה. גם אם התלונות הללו לא יובילו לשום מקום, תהיה להן השפעה מצננת על נכונותם של מרצים להיות מעורבים בשיח הציבורי בישראל. אין שום סיבה שאקדמאים יאלצו להסתיר את השייך האקדמי שלהם והרקע המקצועי שלהם על מנת להימנע מ"פעילות פוליטית".

המסמך גם כולל התייחסות לנושאים שחורגים לחלוטין מכתב המינוי שקיבל פרופ' כשר. לדוגמה, המסמך מנסה להתוות גבולות לתחומי מחקר ואפילו למתודולוגיות המקובלות בתחום. הנחיה זו לוקה בחוסר הבנה של המגמות הרב-תחומיות באקדמיה. חוקרים כמוני שכותבים ואף מתגאים בפרסומים אקדמיים "מחוץ לדיסציפלינה" לכאורה עוברים על כללי האתיקה בנושא מחקר המופיעים בקודר האתי. עם כל הכבוד, החופש האקדמי מאפשר לי לחקור מה שאני רוצה, באיזה תחום שאני רוצה ולפרסם איפה שנראה לי נכון – כל עוד הדברים במסגרת החוק. שום קודר אתי לא ינחה אותי ואת עמיתי בכך, רק שיקולים מקצועיים. המסמך אף כולל אזהרות חוזרות ונשנות ("חבר הסגל ייזהר"), שמא בדבריהם או בהתנהלותם של מרצים תהיה אפילו "מראית עין" של פעילות פוליטית, כולל שימוש בחומרים, מבנה הסילבוס, והמשקל היחסי שניתן לחומרים שבו. כל ההנחיות הללו ייוותרו כאות מתה במקרה הטוב, ובמקרה הרע הן יפתחו פתח לעתירות בלתי נגמרות ויעזו דרו סטודנטים למצוא "פעילות פוליטית" אסורה במקום שבו היא כלל לא קיימת.

הקודר האתי יפעל בשם האיזון

המרצה לפילוסופיה בקורס ללוגיקה ביקש להדגים לסטודנטים את מהות ההיקש הלוגי. "כל השמאלנים שונאי ישראל, עופר ישראלי (שם בדוי) שמאלן, המסקנה: עופר ישראלי שונא ישראל". אין לי ספק שאבירי חופש הביטוי האקדמי היו מקימים מהומה – איך מרצה מעז להשתמש בכמה האקדמית כדי להטיל דופי בציבור שלם. איש מבכירי האקדמיה לא היה טורח לפנות לאמצעי התקשורת, ולטעון בלהט שלמרצה שמור חופש ביטוי אקדמי ואסור להכתוב לו את הדוגמאות שבהן ישתמש בשיעוריו. בישראל, כך נדמה, חופש הביטוי שמור למנגנוני השמאל. הקודר האתי שחיבר פרופ' אסא כשר הוא ניסיון אחרון ואולי, להציל את האקדמיה הישראלית, מאובדן מוחלט של אמון הציבור בה בגין הטיה פוליטית מובהקת. אסור שתחת אצטלה מכובדת של חופש ביטוי אקדמי, קבוצה קטנה רעשנית, צעקנית ומיליטנטית תבצע פעילות ענפה של הטפה פוליטית שמאלנית, אינדוקטרינציה וחינוך מחדש. עולם הרוח היהודי והאקדמיה היוונית לימדונו, שרק מחד ליקות אמיתיות וחילופי דעות בשוק הפתוח מבטיחים את בידור האמת. שימוש ציני באקדמיה על מנת לשווק עמדות פוליטיות קיצוניות הוא אנטי-תזה לכל מה שאקדמיה אמורה לייצג. אין אקדמיה אמיתית בלי יושרה והגינות, בישראל לצערי חוגי לימוד ומרצים הפכו להיות סוכני דעות פוליטיות. עובדה היא שהוועקים העיקריים נגד הקודר האתי הם מרצים המזוהים עם השמאל.

רוב המוסדות להשכלה גבוהה נשלטים על ידי השמאל. כדי להתקדם במעלות האקדמיה נדרש ליישר קו עם רוח הזמן של הממסד האקדמי. חבר לדעה הביא חבר לדעה וטובים השניים מן האחד. בשנים האחרונות התעצם חרם על ישראל, כולל חרם אקדמי, שאנשי אקדמיה ישראלים תרמו לו משמעותית. מרצים במדעי החברה והרוח הפנימו כי תנאי הפרסום מאמרים בכתבי עת בחו"ל, והזמנה לכנסים, הוא הצגת מדינת ישראל באור שלילי.

מרצים השתמשו בכמה האקדמית על מנת לתת דרור וביטוי לדעות הפרטיות שלהם, בלי קשר לנושאים הנלמד דים ולתכנים הרלוונטיים לקורסים. במספר אוניברסיטאות התקיימו כנסים ודיונים שהתאימו למוסדות השכלה גבוהה ברשות הפלשתינית, במיוחד באינג'אח ובביר זית. אנשי אקדמיה השתלחו בחיילי צה"ל והפכו אותם לכושבים אכזריים, מיישמי אפרטהייד. הגריל לעשות מרצה שאסר על חייל במדים להיכנס לשיעור שלו. בתחום רב ובמס' וזה מעוטר, חוגי לימוד באוניברסיטאות התבררו כחממה לגידול סטודנטים בעלי חשיבה חדיממדית, פוסט-ציונית. קליניקות עובדות בשירות עמותות השמאל הקיצוני ולי עולם לא בשירות עמותות הימין. על רקע זה התעורר הצורך בעוז לתמורה בטרם תשתלט המארה. בזכות הקודר האתי, אני מקווה, ייפתח דיון ציבורי מעמיק ביחס שבין חופש הביטוי האקדמי לבין חופש השיסוי וההטפה. בין רוחב דעת לבין עולם צר כשל נמלה.

הכותב הוא מרצה בחוג לפוליטיקה ותקשורת במכללה האקדמית הרסה ירושלים